ח) תמורה כהי, כם יכנות
עח, ג) [יכמות פה:],
ד) גיטין סה. ערכין
כט, ה) [בכח"י נוסף:
כמ, ה) [בכח"י נוסף:
ג'י נוסף: לחרן
נע"י נוסף: לחרן

ישראל], ה) שם עו. [לקמן

עד.], ש) [בכת"י נוסף: דארץ ישראל גבוהה מבבל],

י) ובחים נד: סנהדרין פו, ל) [בדפו"ר שחוליד], () [דברים כג], מ) [לעיל

יד ע"ב], () [ויקרא כה, מ. וע"פ ערכין כט ע"א],

בן) וברש"י שברי"ף נוסף:

לארץ ישראל], ע) [יבמות לארץ ישראל], ע) [יבמות סא ע"א, וע"ש חוד"ה אין זונה], ע) [לקמן עג

נ"ל], ל) [ברש"י שברי"ף:

ליה. ונדל"ל הוה חלי לשינויי

ליה], ש) [וע"ע תוס' לעיל

טו ע"א ד"ה ואידן [השני],

ס) [נדל"ל מן הפסולין.וכ"ה ברש"י שברי"ף],

תורה אור השלם

ו. אם אדניו יתו לו

האומר לשפחסו. מעוברת: הרי את כם חורין. בגט שחרור זה אלא אי אמרת דיעבד מאי גינהו. פי׳ הקונטרס מאי האי דקאמר ליה איסורא לא הוה מנסיב ליה עלה למיעבד וה״ה נמי כשא״ל זיל גנוב ואיזדבן בעבד עברי דהוה מלי לאקשויי ומי שרי להשיאו עלה אין האשה לאדוניה אין הולד לאדוניה: מאי פלמודא. היכא שמעינן לגנוב ולעשות איסורא אלא גמרא פריך שפיר עו"ל דאי הוה מקשה

ליה הכי הוה י ליה לשנויי דאמר ליה זיל ומכור עלמך וכר' אליעזר דאמר (לעיל דף יד:) אחד זה ואחד זה רבו מוסר לו שפחה כנעניתש:

הדרז עלד האומר

וולדך עבד: ולדה כמוה. משוחרר כדיליף בסיפא שנאמר האשה וילדיה מהיה לאדוניה בזמן שהאשה לאדוניה הולד ישתלד לאדוניה

> מהאי קרא דבריו קיימין: אמר רבא אדרבי יוסי הגלילי. האי קרא אדרבי יוסי קאי ולדה כמוה משום שנא' כו': בזתבי' יכולין ממזרין ליטהר. מפסול זרעם שלא יהו בניהם ממזרים: בנה עבד. ואין ממזר דהא ולדה כמוה: בו חוריו. ומותר בישראלית: הרי זה עבד ממור. בגמרא יליף לה טעמא: גבו׳ לכסחילה קאמר. ממזר נושה שפחה דקסבר דכי כתיבט לא יהיה קדש בישראל כשר כתיב ולא בממזר: או דיעבד קאמר. ממזר שנשא שפחה אבל לכתחילה לא ישא דהא ישראל הוא וקרינא ביה לא יהיה קדש (דברים כג) דמתרגמינן לא יסב גברא וגו' דשפחה הרי היא כבהמה וביאותיה הפקר וקדישות: טיהרת את הזכרים. שילכו למקום שאין מכירין ויאמר עבד אני ונושא שפחה ואין מוחה בידו: ואם הנקבום לא טיהרת. אין דרך אשה לגלות ממקומה ולבקש תחבולות לינשה בסתר מחחר שיש מוחין בידה חלמח ר' טרפון דיעבד קאמר דאי לכתחילה כיון דאין מוחין בידה ממזרת נמי תנסיב לעבד: עבד כנעני אין לו היים. אינו מתיחם אחר אביו דכתיב (בראשית כב) עם החמור עם הדומה לחמור כבהמה שאין הולד כרוך אחרי האב הילכך אי מינסבא לעבדה לה מהני מידי: אי אקדמסיך אטהרסיך לבנך. אם הייתי מכירך קודם שנשאת אשה הייתי משיאך עלה לטהר בניך: שפיר. שהיה חומר לו ליקח שפחה: מחי ניהו. מחי הוה חמר ליה חיקורה לא היה מינסיב עלה למיעבד. ומשני דמינסיב לו עלה ואמר ליה זיל גנוב ותיזדבן לעבד עברי ותהא שפחה מותרת לך דמכרוהו בית דין רבו מוסר לו שפחה כנענית ולא מוכר

האשה וילדיה בְּנִתְּלָּיִתְ נְּתְּבְּיִתְ וְּחְבְּיִתְ הְדָּיֶה לַאדנֶיהְ וְהוּא יֵצֵא בְגַפּוֹ: שמות כא ד 2. לא יָבֹא מַמְוֹר בְּקְהַל יִי גַּם דּוֹר עֲשִׂירִי לֹא יְבֹא לוֹ בִּקְהַל יִיָּ: דברים כג ג 3. נָשֹא אֶת ראשׁ בְּנֵי קָהָת מִתּוֹף בְּנֵי לַוִּי לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם: במדבר ד ב 4. כי יפלא ממר דבר לַמִּשְׁפָּט בֵּין דָם לְדָם בֵּין

דין לדין ובין נגע לנגע דִּבְרֵי רִיבֹת בִּשְׁעֶרֶיךְּ וְקַמְתְּ וְעָלִיתְ אֶל הַמְּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יִיְ אֱלֹהֶיךְּ אֲשֶׁר יִבְחַר יִיְ אֱלֹהֶיךְ דרריח יז ח

מוסף רש"י

הולד כמותה. משוחרר, . דבריו קיימין. והולד עבד (תמורה כה:). מאי תלמודא. קרא משמע טפי כר' יוסי הגלילי, קפי כל יוטי הגמפיק דמשמע דהולדות הולכין אחר האם (שם). אין . עבד עברי נוהג. לחינו נמכר בזמן הזה (ערכין כמ.). אלא בזמן שהיובל נוהג. דבעינן ואיש אל משפחתו תשובו

(גיטין סה.). הדרן עלד האומר שבית המקדש גבוה מכל ארץ ישראל. וקמת ועלית אל המקום, שמע מינה אין לך עיר בארץ ישראל שאין ירושלים גבוה ישראל שאין ירושלים גבוה ממנה (חוהדריו פו), מכל לנית המקדש (זבחים נד:).

האומר יילשפחתו הרי את בת חורין וולדך עבד הולד כמותה דברי ר' יוםי הגלילי וחכ"א אדבריו קיימים משום שנאמר יהאשה וילדיה תהיה לאדוניה מאי תלמודא אמר רבא אדרבי יוםי הגלילי: מתני' ר' מרפון אומר סביכולין

ממזרין ליטהר כיצד ממזר שנשא שפחה (6) הולד עבד שיחררו נמצא הבן בן חורין ∘רבי אליעזר אומר הרי זה עבד ממזר: **גבו'** איבעיא להו רבי מרפון לכתחילה קאמר או דיעבד קאמר תא שמע אמרו לו לרבי מרפון מיהרת את הזכרים ולא מיהרת את הנקיבות ואי אמרת לכתחילה קאמר ממזרת נמי תינסיב לעבדא עבד אין לו חיים תא שמע דאושפויכניה דרבי שמלאי ממזר הוה ואמר ליה אי אקדמתך מהרתינהו לבגך אי אמרת בשלמא לכתחילה שפיר אלא אי אמרת דיעבד מאי ניהו דמנסיב ליה עצה א ואמר ליה זיל גנוב ואיזדבן בעבד עברי ובשני דר' שמלאי עבד עברי מי הוה והאמר מר יאין עבד עברי נוהג אלא בזמן שהיובל נוהג אלא לאו שמע מינה רבי מרפון לכתחילה קאמר ישמע מינה אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר' מרפון: רבי אליעזר אומר הרי זה עבד ממזר: אמר ר' אלעזר מאי מעמיה דרבי אליעזר דאמר קרא ¹לו הלך אחר פסולו ורבנן ההוא הבישראל שנשא ממזרת • סלקא דעתר אמינא ילמשפחותם לבית אבותם כתיב אתא לו אפקיה ורבי אליעור לאו אע"ג דכתב למשפחותם לבית אבותם אתא לו אפקיה הכא גמי אף ע"ג דכתיב האשה וילדיה תהיה לאדוניה אתא לו אפקיה ורבגן כל ולד במעי שפחה כנענית כולד במעי בהמה דמי:

הדרן עלך האומר

יששרה יוחסים עלו מבבל" כהני לויי ישראלי חללי גירי וחרורי ממזירי נתיני שתוקי ואסופי יכהני לויי וישראלי מותרין לבא זה בזה ילויי ישראלי חללי גירי וחרורי מותרין לבא זה בזה "גירי וחרורי "ממזירי ונתיני שתוקי ואסופי כולם מותרין לבא זה בזה ואלו הם שתוקי "כל שהוא מכיר את אמו ואינו מכיר את אביו 'אסופי כל שנאסף מן חשוק ואינו מכיר לא את אביו ולא אמו אבא שאול היה קורא לשתוקי בדוקי: נכז' עשרה יוחסים עלו מבבל: מאי איריא דתני עלו מבבל ניתני הלכו לארץ ישראל מילתא אגב אורחיה קמ"ל^{® י}כדתניא יוקמת ועלית אל המקום אשר יבחר ה' אלהיך מלמד שבית המקדש גבוה מכל ארץ ישראל וארץ ישראל גבוה מכל הארצות בשלמא בית המקדש גבוה מכל ארץ ישראל היינו דכתיב מכל הארצות בשלמא בית המקדש גבוה מכל ארץ ישראל היינו דכתיב

עצמוש ולהכי נקט זיל גנוב. והוא הדין נמי מצי לאקשויי מי שרי לאנסובי עצה למיגנב אלא מקשיא אחרת סלקיה דאי הוה מקשי ליה הא הוה מלי ליה לשנויי אלא דאמר ליה מכור עצמך לעבד עברי וכרבי אליעזר דאמר בפרק קמא (לעיל דף יד:) זה וזה רבו מוסר לו שפחה כנענית: והאמר מר. במסכת ערכין: אלא בומן שהיובל נוהג. דמלי למקרי ביה עד שנת היובל יעבוד יש עמך (בי: לא יבא לו. דור אחריו הוא מושך דהכי משמע דור עשירי לא יבא אפילו אין בו לד ממזרות אלא מאותו: כולד במעי בהמה דמי. שאין מחייחם אחר אביו כלל:

הדרן עלך האומר

עשרה יוחסין עלו מבכל. כשעלו בני הגולה. ובגמרא מפרש לה דאשמוטינן שמשפחות שבבבל מיוחסות הן שהפריש עזרא כל הפסולין משם והוליכן עמוש: הללין. כהנים חללין שנולדו מפסולי כהונה: וחרולי. משוחררי: נחיני. גבעונים שמלו בימי יהושע ואמרינן ביבמות (דף עמ:) דוד גור עליהם: שמוקי ואסופי. מפרש להו ואזיל איזוהו שמוקי כו': לויי וישראלי חללי גירי וחרורי מוסרים לבא זה בוה. אבל כהנים בחללי גירי וחרורי לא שחללה בלאו וגיורת ומשוחררת בחזקת זונהש: גירי וחרורי ממורים כו' מוחרים לבא זה בוה. דקסבר קהל גרים לא איקרי קהל® ולא החהרו ממזרים לבא בקהל גרים אבל לויים ישראלים בממזרי לא ושתוקי ואסופי ספק ממזרים הם ומותרים להחערב בממזרים כדאמר בגמרא (לקמן דף עג.) בקהל ודאי הוא דלא יבא בקהל ספק יבא: **ואינו מכיר אם אביו**. וכשקורא ® פלוני אבא אמו משחקתו: בדוקי. בגמראף מפרש ליה: גב" מילחה הגב הורחיה קה משמע לן. על פי דרכו שהיה הולך ומדבר דבריו ליוחסין השמיענו ולמדנו דבר חדש בלישנא דנקט ולמדנו עוד ממנו דא"י גבוה מבבל: בשלמא בים המקדש גבוה. דשמעת מינה דהא בארץ ישראל משתעי קרא:

יישראלי מותרים לשאת זה את זה. אבל חללה היא בלאו לכהן וגיורת ומשוחררת ספק זונות נינהו. גרי. קסבר לא אקרו קהל.

שבניה יהיו כשרים. לכתחלה. ממזר בשפחה מותר, היינו שהיה משיאו הבנים. אלא אי אמרת. טעמא דרבי טרפון דיעבד, אבל לכתחלה אסור, ודאי רבי שמלאי לא משיאו עצה שיגנוב ועבד עברי שמכרוהו ב״ד מותר בשפחה ולא מוכר עצמו ולעיל יד, בן, ולהכי נקט זיל גגוב. והוא הדין הציבו היה אי האורה בתיכור בל היה להיה מהרץ ליה דסיל כר אלינוד האת (שם) אפילו מוכר עצמו רבו מוסר לו שפחה כנענית. והאמר מר. במסכת עוכין (כט, א). אין דיין עבד עברי נוהג (אלא בזמן שרי לאינסובי עצה למננב, אלא דהוה מהרץ ליה דסיל כר אלינוד האת (שם) אפילו לכתחלה דאפילו איסורא דרבנן ליכא שלא גזרו על השפחה לממור מפני תקנת בניו. פליק פירקא. שהיובל נוהג). דקרינן ביה עד שנת היובל יעבוד עמך (ויקרא כה, מ). הלכה כרבי טרפון. דממור נושא שפחה אפילו לכתחלה דאפילו איסורא בימי יהושע ואמרינן ביבמות (עח, ב) דדוד גזר עליהם. לבא. כהני לויי משוחררים. נהיני. בעוונים שמלו בימי יהושע ואמרינן ביבמות (עח, ב) דדוד גזר עליהם. לבא. כהני לויי

קיג א מיי׳ פ״ז מהל׳ טוש"ע י"ל סימן רסז מעיף סא: קיד ב מיי׳ פט"ו מהלי איסורי ביאה הלי ג סמג לאוין קיז טוש"ע לה"ע סימן ד סעיף כ קבו ג מיי׳ פ״א מה עבדים הל' י סמג עשין פג טוש"ע י"ד סימן

:לסו סעיף יד פט"ו מהלי סמג לארן קיז טוש״ע אס״ע סימן ד סעיף כ: קיז ה מיי שם הלי ב טוש״ע שם סעיף ים:

ינו. ד מיי' פי"ט מהל' איסורי ביאה הל' טו טוש"ע אה"ע סימן ח סעיף א: ז מיי שם הלכה טו

מוש"ע שם סעיף ב ג: ח מיי' פט"ו שם הל' ב ח מיי׳ פט״ו

ר. ד ט מיי׳ שם הלכה יב: ה י מיי׳ שם הלכה יג טוש"ע אה"ע סימן ד סעיף לא:

הגהות הב"ח

(א) במשנה שנשא שפחה בנה עבד: (ב) רש"י ד"ה אלא וכו' עמך הס"ד ואח"כ מ"ה לו. לא יבא :13

הגהות מהר"ב רנשבורנ

אן גמ' וא"ל זיל גנוב ואיזדבן בעבד עברי. מה שמקשים העולם ממקרא מלא דאם בנפו יבא בנפו וננו דמט בגפו יצמ בגפו יצא והכא ע"כ לא היה נשוי דאם כן מאי קאמר רבי שמלאי אי אקדימתך אלא ר"ל מקמי שנשא וכפרש"י קושיא זו כתובה על ספר לברי דוד להט"ז פרשת שאמר הפסוק בגפו ינא סיינו שאין האדון יכול לכופו אבל אם הוא רוצה מותר בשפחה וכמ"ש גם המ"ל פ"ג מהל' עבדים הל' ד' בשם הריטב"א יעוש"ה ודו"ק:

תום' ר"י הזקן אין לו חייס. לעולם לכתחלה מותר, ואפילו הכי ממזרת אין אין הבן מתייחס אחריו אלא אחריה וומצא שהוא הכרתיך קודם שנשאת אשה הייחי משיאד עצה